

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΣΕ ΕΛΑΣΣΟΝΑ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΘΕΣΗ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 7 Δεκεμβρίου 2016, με την εξής σύνθεση: Ιωάννης Σαρμάς, Προεδρεύων Αντιπρόεδρος, Χρυσούλα Καραμαδούκη, Άννα Λιγωμένου και Αγγελική Μαυρουδή Αντιπρόεδροι, Ευαγγελία - Ελισσάβητ Κουλουμπίνη, Σταμάτιος Πουλής, Αγγελική Μυλωνά, Θεολογία Γναρδέλλη, Κωνσταντίνος Εφεντάκης, Αγγελική Πανουτσακοπούλου, Δημήτριος Τσακανίκας, Ασημίνα Σακελλαρίου, Ευαγγελία Σεραφή και Ειρήνη Κατσικέρη, Σύμβουλοι. Επίσης μετείχαν οι Σύμβουλοι Δέσποινα Τζούμα, Ευφροσύνη Παπαθεοδώρου, Κωνσταντίνος Παραθύρας και Αργυρώ Μαυρομάτη, ως αναπληρωματικά μέλη. Γραμματέας η Ελένη Αυγουστόγλου.

Γενικός Επίτροπος Επικρατείας : Μιχαήλ Ζυμής.

Για να δικάσει την από 31 Ιουλίου 2013 (αριθμ. κατάθ. .../1.8.2013) για αναίρεση της 1959/2013 απόφασης του IV Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, αίτηση του ... του ..., κατοίκου ... (οδός ... αριθ. ..., Τ.Κ. ...), ο οποίος παραστάθηκε δια των πληρεξουσίων δικηγόρων Παναγιώτη Ζαμπίτη (Δ.Σ.Θ. 6607) και Μιχαήλ Μιχαήλ (Δ.Σ.Α. 21826),

κατά του Γενικού Νοσοκομείου ... «...» (ν.π.δ.δ.), νομίμως εκπροσωπούμενου, το οποίο παραστάθηκε δια του πληρεξουσίου δικηγόρου Ανδρέα Νικολόπουλου (Δ.Σ.Α. 17538) και

κατά του Ελληνικού Δημοσίου, νομίμως εκπροσωπούμενου από τον Υπουργό Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε δια του Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Κωνσταντίνου Παπαγεωργίου.

Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση του IV Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου έγινε δεκτή η από 17.5.2012 αίτηση του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο για καταλογισμό του ήδη αναιρεσειόντος για ζημία που προκάλεσε κατά την άσκηση των καθηκόντων του εις βάρος του αναιρεσιβλήτου ως άνω Νοσοκομείου.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε το Δικαστήριο άκουσε:

Τους πληρεξουσίου δικηγόρους του αναιρεσειόντος, οι οποίοι ζήτησαν την παραδοχή της αίτησης αναιρέσεως.

Τον εκπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου, ο οποίος ζήτησε την απόρριψη της αιτήσεως.

Τον πληρεξούσιο δικηγόρο του Γενικού Νοσοκομείου ... «...», ο οποίος ζήτησε την απόρριψη της αιτήσεως και

Τον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος, με την από 7.12.2016 Γνώμη, πρότεινε την απόρριψη της αιτήσεως αναιρέσεως.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη, με παρόντα τα τακτικά μέλη που έλαβαν μέρος στη συζήτηση της υπόθεσης, εκτός από τις Αντιπροέδρους Χρυσούλα Καραμαδούκη (ήδη Γενική Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο) και Άννα Λιγωμένου και τη Σύμβουλο Ευαγγελία - Ελισσάβητ Κουλουμπίνη, που είχαν κώλυμα (άρθρα 11 παρ. 2 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013 και 78 παρ. 2 του π.δ. 1225/1981). Για τη νόμιμη συγκρότηση της Ελάσσονος Ολομέλειας, στη διάσκεψη μετείχαν επίσης οι Σύμβουλοι Δέσποινα Τζούμα και Ευφροσύνη Παπαθεοδώρου (αναπληρωματικά μέλη).

**Άκουσε την εισήγηση του Συμβούλου Σταματίου Πουλή και
Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφθηκε κατά το νόμο**

1. Η υπό κρίση αίτηση με την οποία ζητείται η αναίρεση της 1959/2013 οριστικής αποφάσεως του IV Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, για τη συζήτηση της οποίας καταβλήθηκε το προσήκον παράβολο (σχ. ... σειράς Η΄ διπλότυπο είσπραξης παραβόλου τύπου Α΄ του Ελληνικού Δημοσίου), έχει ασκηθεί εμπροθέσμως και εν γένει νομοτύπως. Αφού τηρήθηκε η νόμιμη προδικασία, είναι τυπικά δεκτή και πρέπει να ερευνηθεί κατά το βάσιμο των λόγων αυτής κατ' αντιμωλίαν των διαδίκων.

2. Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Τμήμα έκανε δεκτή στο σύνολό της την από 17.5.2012 αίτηση του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο και καταλόγισε τον ήδη αναιρεσιόνοτα με το ποσό των 327.161 ευρώ υπέρ του ως άνω Νοσοκομείου για κατ' αναγωγή ζημία που προκάλεσε στο Γενικό Νοσοκομείο ... «...» κατά την άσκηση των καθηκόντων του. Ειδικότερα, με την .../2009 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου ... αναγνωρίστηκε ότι το ως άνω Νοσοκομείο όφειλε να καταβάλει, κατ' εφαρμογή των άρθρων 105 και 106 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα και 932 του Αστικού Κώδικα, σε συγγενείς αποβιώσαντος ασθενούς, κατά τη διάρκεια παραμονής αυτού στο Νοσοκομείο, το συνολικό ποσό των 327.161 ευρώ. Με την αναιρεσιβαλλόμενη δε απόφαση κρίθηκε ότι για την προκληθείσα, εκ της καταβολής του ποσού αυτού, θετική ζημία ευθύνεται έναντι του Νοσοκομείου ο ήδη αναιρεσειών, που άσκησε πλημμελώς τα υπηρεσιακά, ιατρικά του καθήκοντα, προκαλέσας τη ζημία από βαρειά του αμέλεια.

3. Στο άρθρο 46 του π.δ/τος 1225/1981 περί της Δικονομίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου ορίζεται: «1. Η παράβασις διατάξεως ρυθμιζούσης

την διαδικασία και ίδια τον τύπο διαδικαστικής τινός πράξεως, επάγεται ακυρότητα απαγγελλομένη παρά του δικαστηρίου α) αν την τήρησιν της διατάξεως διαγράφη ρητώς ο νόμος επί ποινή ακυρότητος, β) αν δια την παράβασιν χωρή αναίρεσις, γ) εις πάσαν άλλην περίπτωση, αν κατά την κρίσιν του δικαστηρίου η παράβασις προξένησεν εις τον προτείνοντα αυτήν διάδικον βλάβην, μη δυναμένη να επανορθωθή άλλως ή κηρυσσομένης της ακυρότητος. 2. Η ακυρότης απαγγέλεται κατά πρότασιν του διαδίκου, εφ' όσον δεν επιβάλλεται η αυτεπάγγελτος εξέτασις αυτής υπό του δικαστηρίου. Η πρότασις είναι απαράδεκτος, εάν δεν υποβληθή κατά την πρώτην μετά την παράβασιν συζήτησιν της υποθέσεως». Περαιτέρω, στο άρθρο 47 του ιδίου διατάγματος διαλαμβάνεται ότι οι αιτήσεις που ασκεί ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο και που αφορούν στον καταλογισμό δημοσίων υπαλλήλων για ζημία που προξένησαν σε δημόσιο νομικό πρόσωπο κατά την άσκηση των καθηκόντων τους πρέπει να περιέχουν «εκτός των εν άρθρω 31 του παρόντος οριζομένων στοιχείων και τας ειδικάς διατάξεις υπό των οποίων προβλέπεται η άσκησις αυτών» και ότι εφαρμόζονται «αναλόγως κατά περίπτωσιν [οι] περί πληρεξουσιότητας, διορισμού αντικλήτου, προσδιορισμού της δικασίμου και εκδικάσεως εν γένει του ενδίκου μέσου της εφέσεως διατάξ[εις] του παρόντος, εφ' όσον δεν ορίζεται άλλως υπό ετέρων διατάξεων αυτού ή του ΠΔ 774/1980». Τέλος, στο μεν άρθρο 31 του αυτού π.δ/τος παρατίθενται τα απαραίτητα στοιχεία που πρέπει να περιέχουν τα επιδιδόμενα ή υποβαλλόμενα στο Ελεγκτικό Συνέδριο δικόγραφα (ήτοι, τον δικαστικό σχηματισμό στον οποίο απευθύνονται, το είδος του δικογράφου, στοιχεία ταυτότητας και κατοικίας του διαδίκου, τον τόπο και χρόνο συντάξεως του δικογράφου και την υπογραφή του από τον διάδικο ή τον νόμιμο αντιπρόσωπό του), στο δε άρθρο 52 ότι η έφεση ασκείται «δια δικογράφου κατατιθεμένου παρά τη Γραμματεία του Ελεγκτικού Συνεδρίου, συντασσομένης σχετικής πράξεως, ή δια κοινοποιήσεως δια δικαστικού επιμελητού εις τον Γραμματέα του Δικαστηρίου».

4. Από τις προπαρατεθείσες διατάξεις συνάγεται ότι οι αιτήσεις του Γενικού Επιτρόπου Επικρατείας περί καταλογισμού των δημοσίων εν γένει υπαλλήλων για κάθε θετική ζημία που υπαιτίως κατά την άσκηση των καθηκόντων τους προξένησαν στο Δημόσιο ή σε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, αποτελεί το εισαγωγικό της δίκης δικόγραφο. Επί των αιτήσεων αυτών, ως διαδικαστικών πράξεων τελουμένων υπό δικαστικού λειτουργού, εφαρμόζονται αναλόγως οι περί εφέσεως διατάξεις. Λαμβανομένου δε υπ' όψιν ότι πρόκειται περί δικογράφου που συντάσσεται υπ' ευθύνη και υπογράφεται εν πρωτοτύπω από τον Γενικό Επίτροπο Επικρατείας, ότι το πρωτότυπο αυτό έγγραφο προορίζεται να κατατεθεί στο αρμόδιο για την εκδίκαση της αίτησης Τμήμα ως αναγράφεται στην επικεφαλίδα του και ότι για την κατάθεση της αίτησης συντάσσεται στο σώμα του δικογράφου από

τον Γραμματέα του Τμήματος πράξη, δεν στοιχειοθετείται ακυρότητα εκ του γεγονότος ότι η πράξη καταθέσεως δεν εμπεριέχει τον επιπλέον τύπο να φέρει το όνομα και την υπογραφή του Γενικού Επιτρόπου. Συνεπώς, ο προβαλλόμενος πρώτος λόγος αναιρέσεως ότι το δικάσαν Τμήμα παρά το νόμο δεν κήρυξε ως απαράδεκτο το δικόγραφο της αίτησης του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, διότι η πράξη κατάθεσης του δικογράφου αυτού δεν έφερε το ονοματεπώνυμο και την υπογραφή του προσώπου που κατάθεσε την αίτηση, παρά μόνο της Γραμματέως του Τμήματος, είναι νόμω αβάσιμος και απορριπτέος.

5. Κατά την γνώμη όμως των Συμβούλων Σταματίου Πουλή, Ασημίνας Σακελλαρίου, Ευαγγελίας Σεραφή και Ειρήνης Κατσικέρη, ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος καθόσον, πέραν του ότι ακόμη και αν υποθεθεί ότι κατά την κατάθεση της αιτήσεως συνέτρεξε πλημμέλεια, η πλημμέλεια αυτή δεν προκύπτει ότι άσκησε επιρροή στο περιεχόμενο της ληφθείσης αποφάσεως ή ότι αποστέρησε τον καθ' ου η αίτηση από μια διαδικαστική εγγύηση τεθείσα υπέρ αυτού από το νομοθέτη (π.ρ.β.λ. ΣτΕ 4078/2014), ερείδεται σε ισχυρισμό που δεν προτάθηκε παντάπασι στο δικαστήριο της ουσίας. Επομένως, δοθέντος ότι στην κατ' αναίρεση δίκη ελέγχεται η νομιμότητα της αποφάσεως του ουσιαστικού δικαστή, με βάση τη νομική κατάσταση και το πραγματικό υλικό που υποβλήθηκε στο δικαστήριο της ουσίας και προκύπτει από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση (ΑΠ 15/2000, 139/2001, 539/2003) και ότι με τον ως άνω ισχυρισμό: α) δεν γίνεται επίκληση παράβασης που δεν μπορούσε να προταθεί ενώπιον του Τμήματος, β) δεν γίνεται επίκληση σφάλματος που προκύπτει από την ίδια την προσβαλλόμενη απόφαση και γ) δεν πρόκειται για ισχυρισμό που αφορά στη δημόσια τάξη, ήτοι σε προσβολή θεμελιωδών κανόνων και αρχών, που διέπουν την ηθική, την οικονομία, την πολιτειακή τάξη και γενικώς τη ζωή της πολιτείας σε δεδομένο χρόνο (π.ρ.β.λ. άρθρο 562 Κ.Πολ.Δ.), ο ισχυρισμός αυτός τυγχάνει απορριπτέος ως απαράδεκτος.

6. Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως προβάλλεται ότι κατά παραβίαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας, άλλως χωρίς νόμιμη αιτιολογία, απορρίφθηκε από το Τμήμα ο ουσιώδης ισχυρισμός του ήδη αναιρεσειόντος ότι συνέτρεχε νόμιμη περίπτωση αναστολής της ενώπιον του δικάσαντος Τμήματος δίκης για το λόγο ότι η υπ' αριθ. .../2009 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου ... με την οποία έγινε εν μέρει δεκτή η αγωγή συγγενών του θανόντος ασθενούς και αναγνωρίστηκε ότι το Γενικό Νοσοκομείο ... «...» όφειλε να καταβάλει σ' αυτούς, κατ' άρθρα 105 και 106 ΕισΝΑΚ και 932 ΑΚ, την ορισθείσα με την απόφαση αποζημίωση δεν έχει καταστεί αμετάκλητη, καθώς η υπόσταση της απόφασης αυτής τελεί υπό «αίρεση», εφόσον έχει ασκηθεί από τον εδώ αναιρεσειόντα αίτηση αναίρεσης κατ' αυτής ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, η δε ευδοκίμησή της, ως αναφέρεται από τον αναιρεσειόντα, «αναγκαστικά θα

οδηγήσει σε έκλειψη τόσο της υπόστασης της τελεσίδικης [α]πόφασης όσο και του απορρέοντος από αυτήν δεδικασμένου, αφού το τελευταίο ως εκ της λειτουργίας του προϋποθέτει την ύπαρξη της [α]πόφασης».

7. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 103 του Συντάγματος ορίζεται: «Οι δημόσιοι υπάλληλοι είναι εκτελεστές της θέλησης του Κράτους και υπηρετούν το Λαό· οφείλουν πίστη στο Σύνταγμα και αφοσίωση στην πατρίδα (...)», στη δε παράγραφο 6 του ίδιου άρθρου ορίζεται: «Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων έχουν εφαρμογή και (...) στους υπαλλήλους των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των λοιπών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.». Εξ άλλου, στο άρθρο 98 παρ. 1 του Συντάγματος ορίζεται: «Στην αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανήκουν ιδίως: α'. (...) ζ'. Η εκδίκαση υποθέσεων που αναφέρονται στην ευθύνη των πολιτικών ή στρατιωτικών δημοσίων υπαλλήλων, καθώς και των υπαλλήλων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου για κάθε ζημία που από δόλο ή αμέλεια προκλήθηκε στο Κράτος, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή σε άλλα νομικά πρόσωπα.».

8. Κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, η δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου να δικάζει υποθέσεις σχετικές με την ευθύνη των δημοσίων υπαλλήλων ή των υπαλλήλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου από ζημία που προκάλεσαν στους εν λόγω φορείς, είναι ως εκ της αυτοτελούς στο Σύνταγμα θεσπίσεως αυτής, ανεξάρτητη κάθε συναφούς δικαιοδοσίας άλλων δικαιοδοτικών κλάδων και, συνεπώς, η άσκηση αυτής από το Ελεγκτικό Συνέδριο ούτε επικουρική είναι ώστε να έπεται δικονομικά της διάγνωσης άλλου είδους ευθύνης από έτερο δικαιοδοτικό κλάδο, ούτε μπορεί να υποτάσσεται τόσο σε αντίστοιχες επί της υπαλληλικής ευθύνης διαπιστώσεις δικαστηρίων άλλου δικαιοδοτικού κλάδου ώστε να αναιρείται η εκ του Συντάγματος οικεία δικαιοδοσία του Δικαστηρίου. Εκ τούτων παρέπεται ότι το Δικαστήριο τούτο αφ' ενός μεν είναι κυρίαρχο να αποφασίσει, δικάζον υπόθεση εκ του άρθρου 98 παρ. 1 ζ' του Συντάγματος, αν λόγοι ορθής απονομής της δικαιοσύνης επιβάλλουν σ' αυτό να αναστείλει ή όχι την εκδίκαση υπόθεσης υπαλληλικής ευθύνης μέχρι περατώσεως της ενώπιον της διοικητικής δικαιοσύνης ανοιγείσας δίκης επί της ευθύνης του Δημοσίου ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου λόγω ζημίας που προκάλεσε υπάλληλος αυτών σε τρίτο, αφ' ετέρου δε, υποχρεούται να αποφανθεί το ίδιο, ασκώντας κατά τούτο τη δικαιοδοσία που του εμπιστεύθηκε το Σύνταγμα, αν στοιχειοθετούνται, στην ενώπιον αυτού υπόθεση, οι προϋποθέσεις αστικής ευθύνης του δικαζόμενου ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου υπαλλήλου. Συνακόλουθα, ναι μεν εκ της συνταγματικής αρχής της ασφαλείας του δικαίου το Ελεγκτικό Συνέδριο δεσμεύεται εκ του δεδικασμένου από τις αποφάσεις δικαστηρίων άλλων δικαιοδοτικών κλάδων όταν αυτά αποφαίνονται επί ζητημάτων της

δικαιοδοσίας των, όμως, η υποχρέωση αυτή του Δικαστηρίου τούτου δεν φθάνει μέχρι του σημείου πλήρους υποκατάστασης της κρίσης αυτού ως προς την ευθύνη υπαλλήλου, από αυτήν που εξέφεραν σε συναφείς υποθέσεις άλλα δικαστήρια.

9. Στο άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα (α.ν. 2783/1941) ορίζεται: «Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης, που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος.». Στο δε άρθρο 106 του ιδίου νομοθετήματος διαλαμβάνεται ότι η ρύθμιση του άρθρου 105 εφαρμόζεται «(...) και για την ευθύνη των δήμων, των κοινοτήτων ή των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου από πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων που βρίσκονται στην υπηρεσία τους».

10. Εξ άλλου, στην παράγραφο 1 του ισχύοντος κατά τον κρίσιμο χρόνο Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ., που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 2683/1999 (ΦΕΚ Α' 19) και εφαρμόζεται, κατά το άρθρο 2 παρ. 1 αυτού, και επί των υπαλλήλων των Ν.Π.Δ.Δ., ορίζεται: «Ο υπάλληλος ευθύνεται έναντι του Δημοσίου για κάθε θετική ζημία την οποία προξένησε σε αυτό από δόλο ή βαρεία αμέλεια κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του. Ο υπάλληλος ευθύνεται επίσης για την αποζημίωση την οποία κατέβαλε το Δημόσιο σε τρίτους για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις του κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, εφόσον οφείλονται σε δόλο ή βαρεία αμέλεια (...)».

11. Από τις διατάξεις που παρατέθηκαν στις δύο προηγούμενες σκέψεις προκύπτει ότι ο νομοθέτης αποσυνδέει την ευθύνη του δημοσίου φορέα λόγω παράνομης και βλαπτικής σε τρίτο πράξης οργάνου του, από την ευθύνη του υπαλλήλου, οργάνου του φορέα, που προκάλεσε τη ζημία. Η ευθύνη του φορέα, ως ορίζεται στο άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα, στηρίζεται στον παράνομο χαρακτήρα της πράξης ή παράλειψης από όπου προέκυψε η ζημία αυτού και είναι ανεξάρτητη από τον καταλογισμό της ευθύνης αυτής σε συγκεκριμένο φυσικό πρόσωπο, όργανο του φορέα. Αντίθετα, η ευθύνη του υπαλλήλου που προκάλεσε τη ζημία για την οποία ευθύνεται ο φορέας, είναι ευθύνη προσωπική, στηρίζεται στην υπαίτια συμπεριφορά του υπαλλήλου, ο οποίος αιτιωδώς διά της συμπεριφοράς του προκάλεσε, ασκώντας τα καθήκοντά του, τη ζημία. Επισημαίνεται δε ότι, κατά τη ρητή διατύπωση του άρθρου 38 του υπαλληλικού Κώδικα που προπαρατέθηκε, τότε μόνον ευθύνεται ο υπάλληλος έναντι του φορέα για την αποζημίωση που ο τελευταίος κατέβαλε σε τρίτο όταν, αφ' ενός μεν, πρόκειται για θετική ζημία και, αφ'

ετέρου, για πράξεις ή παραλείψεις του υπαλλήλου που αποδίδονται σε δόλο ή βαρεία αμέλεια αυτού. Από τα ανωτέρω παρέπεται, κατ' αρχάς μεν, ότι η ευθύνη προς αποζημίωση που φέρει ο υπάλληλος, καλύπτουσα τη θετική μόνο ζημία, δεν ταυτίζεται προς την αποζημιωτική ευθύνη του φορέα κατά το άρθρο 105 του ΕισΝΑΚ, όπου δεν υφίσταται διάκριση θετικής και μη ζημίας, και περαιτέρω, ότι ακόμη και για τη θετική ζημία, η ευθύνη του υπαλλήλου περιορίζεται μόνον στην περίπτωση που αυτή μπορεί να αποδοθεί σε δόλο ή βαρεία αυτού αμέλεια. Συνεπώς, ως εκ της διαφορετικής φύσης της ευθύνης και των προϋποθέσεων αυτής στις ως άνω δύο περιπτώσεις δεν υφίσταται ο αναγκαίος εκ του νόμου σύνδεσμος που θα καθιστούσε την απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, δικάζοντας κατά το άρθρο 98 παρ. 1 ζ' του Συντάγματος, απολύτως εξηρημένη από την απόφαση του δικαστηρίου που αποφαινεται επί της ευθύνης του φορέα, άλλο δε είναι το ζήτημα της απόδειξης της ζημίας που ο υπάλληλος φέρεται να έχει προκαλέσει και του τυχόν δεδικασμένου από απόφαση διοικητικού δικαστηρίου σχετικής με την απόδειξη του ύψους της ζημίας αυτής.

12. Με τη διάταξη του άρθρου 3 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2727/1999), που εφαρμόζεται αναλόγως και στις ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου δίκες (άρθρο 123 του π.δ/τος 1225/1981), ορίζεται ότι κατά την εκδίκαση των διαφορών ουσίας «επιτρέπεται: α) (...) β) να ανασταλεί η πρόοδος της δίκης, εφόσον δεν υπάρχει άμεσος κίνδυνος για τα συμφέροντα των διαδίκων, αν παρεμπίπτοντα ζητήματα πρόκειται να κριθούν με δύναμη δεδικασμένου σε δίκη η οποία εκκρεμεί στο κατά δικαιοδοσία αρμόδιο δικαστήριο.». Κατά την έννοια της διάταξης αυτής, απόκειται στην ανέλεγκτη αναιρετικώς κρίση του δικαστηρίου της ουσίας η εκτίμηση περί την ανάγκη αναστολής της προόδου της δίκης, σε περίπτωση που παρεμπίπτοντα ζητήματα – ως είναι και αυτά που αφορούν την απόδειξη της κατά τα ανωτέρω προκληθείσας ζημίας – πρόκειται να κριθούν μετά δυνάμεως δεδικασμένου σε δίκη που εκκρεμεί στο αρμόδιο για τα ζητήματα αυτά δικαστήριο (ΕλΣ Ολ. 2225/2014).

13. Στην προκειμένη περίπτωση το δικάσαν Τμήμα απέρριψε το προβληθέν ενώπιον αυτού αίτημα του ήδη αναιρεσειόντος να αναβάλει την εκδίκαση της αίτησης καταλογισμού κατ' αυτού μέχρις εκδόσεως αμετάκλητης απόφασης για την αστική ευθύνη του διάδικου Νοσοκομείου από τη διοικητική δικαιοσύνη, αναφέροντας ότι η διάταξη του άρθρου 3 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, πέραν του ότι θεσπίζει ευχέρεια και όχι υποχρέωση του δικαστηρίου για αναστολή της προόδου της δίκης, δεν τυγχάνει εφαρμογής, καθόσον από την απόφαση του διοικητικού εφετείου, ως τελεσίδικη, δημιουργείται ήδη δεδικασμένο (άρθρο 197 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας), ενώ και η θετική ζημία του νοσοκομείου έχει επέλθει δια της καταβολής του επιδικασθέντος ποσού στους συγγενείς του αποβιώσαντος.

14. Το Δικαστήριο κρίνει ότι ορθώς το δικάσαν Τμήμα ερεύνησε, σύμφωνα με τα ήδη γενόμενα δεκτά, το υποβληθέν αίτημα αναστολής εκδίκασης υπό το πρίσμα της απόδειξης της θετικής ζημίας που προκλήθηκε από τον καθ' ου η αίτηση καταλογισμού στον υποχρεωθέντα σε αποζημίωση τρίτου δημόσιο φορέα, ενώ, εξ άλλου, η κρίση περί του αν συντρέχει λόγος να διαταχθεί από το Τμήμα, ως δικαστήριο της ουσίας, η αναστολή εκδίκασης της εκκρεμούσης σ' αυτό υπόθεσης για τον επίδικο λόγο, ως ουσιαστική αναγόμενη στο σκόπιμο της αναμονής έκδοσης από τη διοικητική δικαιοσύνη, δεν υπόκειται στον έλεγχο του Δικαστηρίου τούτου δικάζοντος αναιρετικά (σκέψη 12).

15. Με τον τρίτο και τέταρτο λόγο αναιρέσεως, που πρέπει να εξετασθούν από κοινού, προβάλλεται ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση παραβίασε το δεδικασμένο από την ποινική απόφαση με την οποία ο αναιρεσειών καταδικάστηκε για ανθρωποκτονία εξ αμελείας, άλλως ότι είναι πλημμελώς αιτιολογημένη διότι, ενώ στηρίχθηκε ως προς την απόδειξη των πραγματικών περιστατικών στην εν λόγω απόφαση του ποινικού δικαστηρίου, δεν αναγνώρισε ότι το ποινικό δικαστήριο τού καταλόγισε το πλέον ελαφρύ είδος αμέλειας, άρα όχι βαρεία. Είναι επίσης κατά τον αναιρεσειόντα πλημμελώς αιτιολογημένη η αναιρεσιβαλλόμενη διότι απέρριψε ουσιώδεις ισχυρισμούς του που αναφέρονται στην ευθύνη του, ως γενικού χειρουργού, για την πρόκληση του θανάτου του ασθενούς, και ιδίως ως προς τις δικές του ενέργειες κατά την περίθαλψη του ανωτέρω, όπως αυτές ήσαν ενδεδειγμένες, ενόψει ιδίως της αρμοδιότητας άλλου εξειδικευμένου ιατρού να διαγνώσει το πρόβλημα του ασθενούς, που δεν ήταν δυνατόν να διαγνωσθεί από ιατρό της ειδικότητας του αναιρεσειόντος.

16. Στην ελάχισονα πρόταση αυτής η αναιρεσιβαλλόμενη αναφέρει αρχικώς τα εξής: «Με την .../28.9.2007 και .../15.11.2007 απόφαση του Τριμελούς Εφετείου ..., που εκδόθηκε κατόπιν έφεσης που άσκησε ο καθ' ου η αίτηση (καθώς και ένας ακόμη κατηγορούμενος ιατρός) κατά της .../10 και 18.12.2003 απόφασης του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου ..., με την οποία καταδικάστηκε σε ποινή φυλάκισης δύο (2) ετών (με τριετή αναστολή) για το αδίκημα της ανθρωποκτονίας από αμέλεια, έγινε δεκτό ότι στις ... ο, ηλικίας τότε ... ετών και εν ζωή κάτοικος ..., περί ώρα ..., μετά από τροχαίο ατύχημα με δίκυκλο μοτοποδήλατο, κατά το οποίο τραυματίστηκε, μεταφέρθηκε συνοδευόμενος από τους γονείς του στα εξωτερικά ιατρεία του Περιφερειακού Γενικού Νοσοκομείου ... "...". Εκεί εξετάστηκε από τον εφημερεύοντα ιατρό της Χειρουργικής Κλινικής, ο οποίος μετά από διενέργεια αιματολογικών και ακτινολογικών εξετάσεων διαπίστωσε κάταγμα δεξιάς πηγεοκαρπικής άρθρωσης και εκδορές προσώπου, καθώς και οίδημα δεξιού βλεφάρου. Στη συνέχεια, αφού έγινε περιποίηση των τραυμάτων του, με εντολή του τελευταίου ο ασθενής

εισήχθη στη Χειρουργική Κλινική του Νοσοκομείου για περαιτέρω παρακολούθηση. Ακολούθως, ο καθ' ου η αίτηση, ως εφημερεύων επιμελητής της παραπάνω κλινικής, αν και εξέτασε τον εν λόγω ασθενή, του οποίου η κλινική εικόνα ενέπνεε σοβαρές ανησυχίες για την πορεία της υγείας του, καθόσον από το μεσημέρι της ... ο τελευταίος παρουσίαζε υπνηλία, εμετούς, απώλεια ούρων και διεγερτικότητα, δεν διέταξε την άμεση διενέργεια αξονικής τομογραφίας, ώστε να εντοπισθεί η κρανιοεγκεφαλική κάκωση του ασθενούς και να υποβληθεί άμεσα αυτός σε χειρουργική επέμβαση για την αφαίρεση του υποσκληριδίου εγκεφαλικού αιματώματος, το οποίο του είχε προκληθεί, με συνέπεια να μην εντοπιστεί η προαναφερόμενη κάκωση και να εφαρμοστεί σε αυτόν λανθασμένη θεραπεία με τη χορήγηση ηρεμιστικών σε επαναλαμβανόμενες δόσεις και να πέσει ο ασθενής σε κώμα, με αποτέλεσμα εξαιτίας της βαρείας κρανιοεγκεφαλικής κάκωσης (κάταγμα του θόλου του θρανίου) και του εκτεταμένου υποσκληριδίου εγκεφαλικού αιματώματος, το οποίο είχε υποστεί ο ασθενής, ως μόνης ενεργούς αιτίας, να επέλθει ο θάνατος αυτού περί ώρα ... της ίδιας ημέρας, σύμφωνα με την από 17.6.2001 ιατροδικαστική έκθεση των ιατρών και Για το θάνατο του ανωτέρω κρίθηκε ότι ευθύνεται ο καθ' ου η αίτηση, ο οποίος, ως εφημερεύων επιμελητής της Χειρουργικής Κλινικής του εν λόγω Νοσοκομείου, μολονότι εξέτασε τον ασθενή, του οποίου η κλινική εικόνα, κατά τα προαναφερθέντα, ενέπνεε σοβαρές ανησυχίες για την πορεία της υγείας, αφού αυτός παρουσίαζε από το μεσημέρι της ... υπνηλία, εμετούς, απώλεια ούρων και διεγερτικότητα, δεν επέδειξε τη δέουσα επιμέλεια και προσοχή, όπως όφειλε και μπορούσε να πράξει, λόγω της επιστημονικής του γνώσης και εμπειρίας, δεν αντιμετώπισε την κατάσταση του ασθενούς όπως επέβαλε η σοβαρότητα αυτής, λόγω των παραπάνω συμπτωμάτων που αυτός εμφάνιζε και δεν διέταξε, όπως επιβαλλόταν, την άμεση διενέργεια αξονικής τομογραφίας, ώστε να εντοπισθεί η κρανιοεγκεφαλική κάκωση του ασθενούς και να υποβληθεί άμεσα αυτός σε χειρουργική επέμβαση για την αφαίρεση του υποσκληριδίου εγκεφαλικού αιματώματος, παρόλο που η πιο πάνω συμπτωματολογία επέβαλε να ενεργήσει κατά τον τρόπο που προεκτέθηκε, με συνέπεια, εξαιτίας της ανωτέρω αμελούς συμπεριφοράς του, να μην εντοπιστεί η κάκωση που προαναφέρθηκε, να εφαρμοστεί σε αυτόν λανθασμένη θεραπεία με τη χορήγηση ηρεμιστικών σε επαναλαμβανόμενες δόσεις και να πέσει ο ασθενής σε κώμα, με αποτέλεσμα, που δεν προέβλεψε, εξαιτίας του κατάγματος του θόλου του κρανίου και του εκτεταμένου υποσκληριδίου εγκεφαλικού αιματώματος που είχε υποστεί ο ασθενής, να επέλθει ο θάνατος αυτού. Με τις σκέψεις αυτές ο καθ' ου η αίτηση κρίθηκε ένοχος για ανθρωποκτονία από αμέλεια, με το ελαφρυντικό του πρότερου έντιμου βίου και καταδικάστηκε σε ποινή φυλάκισης είκοσι (20) μηνών, η εκτέλεση της οποίας ανεστάλη για τρία (3) έτη. Αίτηση του καθ' ου η αίτηση περί αναιρέσεως της παραπάνω απόφασης απορρίφθηκε με την .../2009 απόφαση του Αρείου Πάγου (Ε'

Ποινικό Τμήμα), με συνέπεια η .../28.9.2007 και .../15.11.2007 απόφαση του Τριμελούς Εφετείου ... να καταστεί αμετάκλητη.».

17. Στην ελάχιστονα πρόταση της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασής του, το δικάσαν Τμήμα αναφέρει επίσης και τα ακόλουθα: «[Μ]ε την .../2009 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου ... αναγνωρίστηκε ότι το Γενικό Νοσοκομείο ... "... " όφειλε να καταβάλει, κατ' εφαρμογή των άρθρων 105 και 106 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα και 932 του Αστικού Κώδικα, στον (πατέρα του θανόντος ασθενούς) 83.585,62 ευρώ, στη (μητέρα) 82.400 ευρώ, στον (αδελφό) 40.000 ευρώ και στον (αδελφό) ομοίως 40.000 ευρώ, νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής και έως την εξόφληση. Άλλωστε, όπως προκύπτει από την .../5.1.2012 βεβαίωση του Νοσοκομείου, αυτό ήδη κατέβαλε στους ανωτέρω, με τα χρηματικά εντάλματα πληρωμής .../2010 και .../2010, σε εκτέλεση της παραπάνω απόφασης, το συνολικό ποσό των 327.161 ευρώ.».

18. Με βάση τις ως άνω διαπιστώσεις, η αναιρεσιβαλλομένη έκρινε ότι «ο θάνατος του οφείλεται σε βαρεία αμέλεια του καθ' ου η αίτηση, παρά τους περί του αντιθέτου ισχυρισμούς του, όπως αυτοί διαλαμβάνονται στο από 11.2.2013 υπόμνημα, ήτοι σε έλλειψη της επιβαλλόμενης από το νόμο στοιχειώδους επιμέλειας του ικανού και συνηθισμένου ανθρώπου, την οποία ο νόμος αξιώνει από όλους τους ανθρώπους εντός του κύκλου της επαγγελματικής και κοινωνικής τους δραστηριότητας, η οποία συνίσταται στο ότι, ως εφημερεύων επιμελητής της Χειρουργικής Κλινικής του εν λόγω Νοσοκομείου, μολονότι εξέτασε τον ασθενή, του οποίου η κλινική εικόνα ενέπνεε σοβαρές ανησυχίες για την πορεία της υγείας, αφού αυτός παρουσίαζε από το μεσημέρι της ... υπνηλία, εμετούς, απώλεια ούρων και διεγερτικότητα, δεν επέδειξε τη δέουσα επιμέλεια και προσοχή, όπως όφειλε και μπορούσε να πράξει, λόγω της επιστημονικής του γνώσης και εμπειρίας, δεν αντιμετώπισε την κατάσταση του ασθενούς όπως επέβαλε η σοβαρότητα αυτής, λόγω των παραπάνω συμπτωμάτων που αυτός εμφάνιζε και δεν διέταξε, όπως επιβαλλόταν, την άμεση διενέργεια αξονικής τομογραφίας, ώστε να εντοπισθεί η κρανιοεγκεφαλική κάκωση του ασθενούς και να υποβληθεί άμεσα αυτός σε χειρουργική επέμβαση για την αφαίρεση του υποσκληριδίου εγκεφαλικού αιματώματος, παρόλο που η πιο πάνω συμπτωματολογία επέβαλε να ενεργήσει κατά τον τρόπο που προεκτέθηκε, με συνέπεια, εξαιτίας της ανωτέρω υπαίτιας συμπεριφοράς του, σε βαθμό βαρείας αμέλειας, να μην εντοπιστεί η κάκωση που προαναφέρθηκε, να εφαρμοστεί σε αυτόν λανθασμένη θεραπεία με τη χορήγηση ηρεμιστικών σε επαναλαμβανόμενες δόσεις και να πέσει ο ασθενής σε κώμα, με αποτέλεσμα το θάνατό του.».

19. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι, στην παρούσα υπόθεση, από την ίδια σειρά δραματικών γεγονότων που εκτυλίχθηκαν, όπως περιγράφηκε ανωτέρω, από τις τρεις το πρωί της ... έως τις 23.40 της ίδιας ημέρας, ανέκυσαν υποθέσεις που, σύμφωνα με την κατά το Σύνταγμα διάκριση των δικαιοδοσιών, υπάγονται σε τρεις διαφορετικούς δικαιοδοτικούς κλάδους, ήτοι την ποινική δικαιοσύνη (άρθρο 96 του Συντάγματος) για την ανθρωποκτονία εξ αμελείας, τη διοικητική δικαιοσύνη (άρθρο 94 του Συντάγματος) για την αστική ευθύνη του δημόσιου νοσοκομείου ως τοιούτου, και το Ελεγκτικό Συνέδριο (άρθρο 98 του Συντάγματος) για την αστική ευθύνη του θεράποντος ιατρού ως υπαλλήλου στο ως άνω νοσοκομείο. Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η επέμβαση κάθε δικαιοδοτικού κλάδου προς κρίση της υπόθεσης που υπάγεται στη δικαιοδοσία του πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τον εκ του Συντάγματος απαιτούμενο σεβασμό της δικαιοδοσίας των ετέρων κλάδων, αλλά συγχρόνως και του δεδουλευμένου που τυχόν απορρέει από απόφαση ενός εξ αυτών επί ζητήματος υπαγομένου στη δικαιοδοσία ετέρου. Σε κάθε περίπτωση πάντως τα θεμελιώδη δικαιώματα των εμπλεκόμενων διαδίκων πρέπει να τυγχάνουν του δέοντος σεβασμού, ενώ, εξ άλλου, ως έγινε δεκτό σε προηγούμενη σκέψη (σκέψη 8), δεν είναι επιτρεπτό εκ της ασκήσεως της δικαιοδοσίας της διοικητικής ή της ποινικής δικαιοσύνης, η δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου επί υποθέσεως με την πλοκή της παρούσας να καθίσταται άνευ ουσιαστικού αντικειμένου.

20. Αναφορικά με τους ειδικότερους πραγματικούς ισχυρισμούς του αναιρεσείοντος, δια των οποίων προέβαλε ενώπιον του Τμήματος ότι έπραξε ό,τι ήταν ενδεδειγμένο, ως εκ της ειδικότητάς του και ότι η διάγνωση του προβλήματος του αποβιώσαντος ασθενούς υπήγετο στην αρμοδιότητα εξειδικευμένου ιατρού, στην αναιρεσιβαλλομένη διαλαμβάνονται τα ακόλουθα: «[Ο] καθ' ου η αίτηση προβάλλει ότι έκανε ότι ήταν ανθρωπίνως δυνατό και επιστημονικά ορθό για τον ... και συγκεκριμένα, μετά την εξέταση του ασθενούς στα εξωτερικά ιατρεία και την εισαγωγή του για περαιτέρω παρακολούθηση, του έγιναν αιματολογικές και ακτινολογικές εξετάσεις, όπως και ακτινολογικός έλεγχος του κρανίου, ο οποίος δεν έδειξε σημεία κατάγματος. Επιπλέον, ο ίδιος, αφού εξέτασε τον ασθενή, τον παρέπεμψε για εξέταση στο νευροχειρουργό, ο οποίος ήταν και ο μόνος αρμόδιος, ως εκ της ειδικότητάς του, να διατάξει τη διενέργεια αξονικής τομογραφίας, η οποία και θα διαπίστωνε την ύπαρξη κρανιοεγκεφαλικής κάκωσης του θόλου του κρανίου. Σε κάθε περίπτωση, λαμβανομένης υπόψη της δήλωσης του ίδιου του ασθενούς, όπως και του πατέρα του, ότι είχε κάνει χρήση ναρκωτικών ουσιών, ευλόγως πίστευε (όπως και οι λοιποί ιατροί) ότι τα συμπτώματα του θανόντος προέρχονταν από τη χρήση ναρκωτικών. Οι εν λόγω, όμως, ισχυρισμοί δεν δύνανται να αποτελέσουν αντικείμενο εξέτασης από το Ελεγκτικό Συνέδριο, επ' ευκαιρία της παρούσας δίκης, καθόσον το Δικαστήριο, σύμφωνα με το

άρθρο 5 παρ. 2 του Κ.Δ.Δ., δεσμεύεται από την προαναφερθείσα αμετάκλητη απόφαση του ποινικού δικαστηρίου ως προς την ενοχή του καθ' ου η αίτηση, άρα και ως προς όλα τα στοιχεία που συγκροτούν την αντικειμενική και υποκειμενική υπόσταση του αδικήματος της ανθρωποκτονίας από αμέλεια, για το οποίο αυτός καταδικάστηκε.».

21. Για να καταλογισθεί ευθύνη σε υπάλληλο, κατ' εφαρμογή της διάταξης του υπαλληλικού Κώδικα που παρατέθηκε στη σκέψη 10, πρέπει εκτός από τη διαπίστωση της θετικής ζημίας του φορέα, να στοιχειοθετηθεί ο αιτιώδης σύνδεσμος της ζημίας αυτής με τη συμπεριφορά του υπαλλήλου κατά την άσκηση των καθηκόντων του και επιπλέον να αποδειχθεί ότι ο εν λόγω υπάλληλος ενήργησε, ως προς την πρόκληση της ζημίας, από δόλο ή βαρεία αμέλεια (σκέψη 11). Στις αντιρρήσεις του ενώπιον του δικαστηρίου της ουσίας, ο αναιρεσείων είχε εμμέσως αμφισβητήσει την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της συμπεριφοράς του και της ζημίας αναφέροντας ότι έπραξε ό,τι ήταν «ανθρωπίνως δυνατό», ενώ συγχρόνως είχε προβάλει ότι δεν στοιχειοθετούνταν στην περίπτωση του το αναγκαίο υποκειμενικό στοιχείο για τον καταλογισμό εις βάρος του της ζημίας.

22. Το Δικαστήριο κρίνει ότι στην προκειμένη περίπτωση τα ως άνω δύο ζητήματα, του αιτιώδους συνδέσμου και της συνδρομής της υπαιτιότητας, πρέπει να εξετασθούν από κοινού. Η υπαίτια συμπεριφορά που καταλογίσθηκε από το ποινικό δικαστήριο και εν συνεχεία από την αναιρεσιβαλλομένη στον αναιρεσείοντα δεν συνίστατο σε κάποια συγκεκριμένη υλική ενέργεια από την οποία, κατά τη φυσική αιτιότητα, προέκυψε ο θάνατος του ασθενούς, αλλά στη μη ορθή εκτίμηση των συμπτωμάτων που ο ασθενής εμφάνισε μετά το μεσημέρι της μοιραίας γι' αυτόν ημέρας, ώστε εν συνεχεία να διαταχθούν οι δέουσες ενέργειες, ήτοι η διενέργεια αξονικής τομογραφίας προς διάγνωση της πηγής των συμπτωμάτων και παροχή της κατάλληλης θεραπείας. Έτσι όμως, στην παρούσα υπόθεση, ο αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της συμπεριφοράς του αναιρεσείοντος θεράποντος ιατρού και του αποτελέσματος ταυτίζεται με το ζήτημα της οφειλόμενης από τον ιατρό αυτόν ενέργειας εν όψει της *lege artis* ιατρικής αντιμετώπισης του συμβάντος και επομένως δεν είναι από νομικής απόψεως λυσιτελής η διακριτή εξέταση αυτών.

23. Όπως έχει το Δικαστήριο τούτο εξηγήσει σε προηγούμενη απόφασή του (ΕλΣ Ολ. 98/2002), η πρόβλεψη της «πλήρους αποσύνδεσης» μεταξύ της ευθύνης του δημόσιου φορέα έναντι τρίτου για ζημία που προκλήθηκε στον τρίτο από τον δημόσιο φορέα και της ευθύνης υπαλλήλου του δημόσιου φορέα έναντι του τελευταίου για ζημία που προκάλεσε ο υπάλληλος σε τρίτο κατά την άσκηση των καθηκόντων του «εγένετο προς το συμφέρον του δημοσίου οργάνου (...) για να μη διακατέχεται τούτο από τον φόβο της ευθύνης και δι' ελαφράν αμέλεια, για την οποία ουδεμία

υποχρέωση, κατά νόμο, προς αποζημίωση της Πολιτείας γεννάται, και για να μην καθίσταται έτσι υπεράγαν διστακτικό περί την εκτέλεση των καθηκόντων του», απαγορευομένης δε «της κατ' αυτού ευθείας αγωγής τρίτων, ώστε να μην καθίσταται ο υπάλληλος εκτιθέμενος σε προπετείς αγωγές και οχλήσεις που θα παρενοχλούσαν αυτόν κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του». Ενόψει τούτων, κατά λογική ακολουθία, ο λόγος που υπαγόρευσε κατά τα ανωτέρω τη θέσπιση της απαλλαγής του υπαλλήλου από της αποζημιωτικής ευθύνης όταν διαπιστώνεται μόνον ελαφρά αυτού αμέλεια, επηρεάζει αναγκαίως, ως εκ της ιδιαιτερότητας αυτού, και το περιεχόμενο των οικείων εννοιών ευθύνης, ιδίως δε των εννοιών της ελαφράς και της βαρείας αμέλειας, καθόσον η μεταξύ αυτών διάκριση δεν θα ήταν επιτρεπτό να γίνει χωρίς να αγνοούνται οι συνέπειες που το επιλεγέν όριο μπορεί να προκαλέσει στην υπηρεσιακή συμπεριφορά του υπαλλήλου, τον οποίο ο νομοθέτης δεν θέλησε «υπεράγαν διστακτικό» ούτε υποκείμενο σε «προπετείς οχλήσεις» τρίτων κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του.

24. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι τα κρίσιμα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης όπως διαπιστώθηκαν, ανελέγκτως αναιρετικά, από το δικαστήριο της ουσίας μπορεί να συνοψισθούν στα εξής: Στις ... ο, ηλικίας ... ετών, μεταφέρθηκε περί τις τρεις η ώρα το πρωί συνοδευόμενος από τους γονείς του στα εξωτερικά ιατρεία του Περιφερειακού Γενικού Νοσοκομείου ... ύστερα από τροχαίο ατύχημα με δίκυκλο μοτοποδήλατο κατά το οποίο είχε τραυματισθεί. Στο Νοσοκομείο εξετάσθηκε από τον εφημερεύοντα ιατρό της Χειρουργικής Κλινικής Αυτός, μετά διενέργεια αιματολογικών και ακτινολογικών εξετάσεων, διαπίστωσε κάταγμα δεξιάς πηγεοκαρπικής άρθρωσης και εκδορές προσώπου, καθώς και οίδημα του δεξιού βλεφάρου. Έγινε περιποίηση των τραυμάτων και, στη συνέχεια, με εντολή του ανωτέρω εφημερεύοντος ιατρού, ο ασθενής εισήχθη στη Χειρουργική Κλινική του Νοσοκομείου για περαιτέρω παρακολούθηση. Ο αναιρεσείων, ως εφημερεύων επιμελητής της εν λόγω Κλινικής, εξέτασε τον ασθενή. Από το μεσημέρι της ... ο ασθενής παρουσίαζε υπνηλία, εμετούς, απώλεια ούρων και διεγερτικότητα και ως εκ τούτου η κλινική εικόνα του ενέπνεε σοβαρές ανησυχίες για την πορεία της υγείας του. Ο αναιρεσείων δεν διέταξε την άμεση διενέργεια αξονικής τομογραφίας. Αν διενεργείτο αξονική τομογραφία θα είχε εντοπισθεί η κρανιοεγκεφαλική κάκωση του ασθενούς και θα είχε υποβληθεί άμεσα σε χειρουργική επέμβαση για την αφαίρεση του υποσκληριδίου εγκεφαλικού αιματώματος, το οποίο του είχε προκληθεί. Εφαρμόσθηκε στον ασθενή λανθασμένη θεραπεία με χορήγηση ηρεμιστικών σε επαναλαμβανόμενες δόσεις. Ο ασθενής υπέπεσε σε κόμα. Ο θάνατος του ασθενούς επήλθε στις ... εξαιτίας της βαρείας κρανιοεγκεφαλικής κάκωσης – κάταγμα του θόλου του θρανίου – και του εκτεταμένου υποσκληριδίου εγκεφαλικού αιματώματος, το οποίο είχε υποστεί, ως μόνης ενεργού αιτίας.

25. Ενώπιον του Τμήματος, ο ήδη αναιρεσείων είχε προβάλει τα ακόλουθα: (i) «Από την με αριθμό .../2009 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου ..., ως προς τα πραγματικά περιστατικά και ειδικότερα στο 6ο φύλλο της απόφασης, προκύπτει ότι μόλις εξέτασα τον θανόντα τον παρέπεμνα στον αρμόδιο νευροχειρουργό για να εκτιμήσει την κατάστασή του. Από την πλευρά μου επέδειξα την απαραίτητη προσοχή για το περιστατικά στον οποίο αναμείχθηκα. Η τυχόν διάγνωση της βλάβης στο εσωτερικό του εγκεφάλου του θανόντα ήταν αρμοδιότητας του νευροχειρουργού να την διατάξει.». (ii) «Από την πρώτη στιγμή διέταξα την εξέταση από νευροχειρουργό ο οποίος εξέτασε τον ασθενή και μετά από συμβούλιο με τους άλλους ιατρούς πεπεισμένοι και από την δήλωση του πατέρα του ασθενούς και του ίδιου του ασθενούς ότι είχε κάνει χρήση ναρκωτικών ουσιών, θεωρήσαμε επιδεικνύοντας άκρατη επιμέλεια ότι τα συμπτώματα του θανόντος προέρχονταν από την χρήση ναρκωτικών. Όλοι οι θεράποντες ιατροί με τα δεδομένα, τα οποία πράξαμε, πράξαμε ότι ήταν ανθρωπίνως δυνατό και επιστημονικά ορθό για τον Από το σύνολο του διοικητικού φακέλου αποδείχθηκε, ότι τον εξετάσαμε στα εξωτερικά ιατρεία, ότι κάναμε εισαγωγή για την περαιτέρω παρακολούθησή του, ότι εξετάστηκε κατά την πρωινή επίσκεψη, ότι έγιναν αιματολογικές και ακτινολογικές εξετάσεις, ότι εξετάστηκε από το νευροχειρουργό, ότι κάναμε ακτινολογικό έλεγχο του κρανίου, ο οποίος μάλιστα δεν έδειξε σημεία κατάγματος [η έμφαση από το πρωτότυπο], ότι καθ'όλη τη διάρκεια της εφημερίας είχαμε επαφή μαζί του, αφού αυτός μέχρι τις ... ομιλούσε, καταλάβαινε και απαντούσε, όπως δέχεται και η προσβαλλομένη (βλ. 6ο φύλλο .../2009 απόφασης του Διοικητικού Εφετείου ... στ.29 επ.).». (iii) Η διενεργηθείσα νεκροψία απέδειξε, ότι ο απεβίωσε συνεπεία κρανιοεγκεφαλικής κακώσεως του θόλου του κρανίου και εκτεταμένου υποσκληριδίου αιματώματος. Το πρόβλημά του δηλαδή ήταν καθαρά νευροχειρουργικό, όπως διαπίστωνα από την πρώτη στιγμή και άσχετο με τη δική μου ειδικότητα ως Χειρουργού Γενικής Χειρουργικής. Εκάλεσα το, Επιμελητή Β΄ της Νευροχειρουργικής, αμέσως μόλις διαπίστωνα την υπνηλία του τον οποίο κάλεσα και δεύτερη φορά παρά την καθησυχαστική του διαβεβαίωση». (iv) «Η υποχρέωση του Γιατρού, του Γενικού Χειρουργού αλλά και του Γιατρού με οποιαδήποτε άλλη ειδικότητα, είναι να μπορέσει να διακρίνει αν η συμπτωματολογία του ασθενούς ενδέχεται να είναι νευροχειρουργικής φύσεως και να ενημερώσει το Νευροχειρουργό για να επιληφθεί του περιστατικού. Αυτό και έπραξα. Από τη στιγμή που ο ειδικός Γιατρός εξέτασε τον ασθενή και έκρινε, ότι δεν χρήζει περαιτέρω εξετάσεων (εν προκειμένω αξονική τομογραφία), η γνώμη του υπερίσχυε απολύτως». (v) Κανείς από τους γιατρούς που ενεπλάκησαν δεν θεώρησε ότι πρέπει να γίνει αξονική τομογραφία και περισσότερο ο καθ' ύλη αρμόδιος νευροχειρουργός.». (vi) «Η αξονική τομογραφία δεν είναι αρμοδιότητας του χειρουργού αλλά του νευροχειρουργού ο οποίος

είναι ειδικευμένος σε ζητήματα που δεν άπτονται των εμφανών και ανοικτών τραυμάτων που είναι αρμοδιότητας του χειρουργού».

26. Το Τμήμα απέρριψε τους ως άνω ισχυρισμούς όχι ως αναπόδεικτους ή άλλως αβάσιμους, αλλά διότι, κατά την αντίληψη που διατύπωσε, δεν είχε την εξουσία να τους εξετάσει λόγω του δεδικασμένου που προέκυπτε από την δια του ποινικού δικαστηρίου αναγνώριση της ενοχής του ήδη αναιρεσειόντος στην τέλεση του αδικήματος της ανθρωποκτονίας εξ αμελείας. Για την κρίση του αυτή, το Τμήμα στηρίχθηκε στη διάταξη του άρθρου 5 παρ. 2 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (άρθρο 123 π.δ/τος 1225/1981) σύμφωνα με την οποία τα διοικητικά δικαστήρια – και το Ελεγκτικό Συνέδριο δικάζον επί εφέσεως – δεσμεύονται από τις αμετάκλητες καταδικαστικές αποφάσεις των ποινικών δικαστηρίων ως προς την ενοχή του δράστη. Υπό το πρίσμα της διάταξης αυτής, εφόσον πράγματι διαγνώσθηκε από το ποινικό δικαστήριο η ενοχή του αναιρεσειόντος ως υπευθύνου για το θάνατο εξ αμελείας του ασθενούς του, αναγνωρίσθηκε οπωσδήποτε ο αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της συμπεριφοράς του αναιρεσειόντος και του θανάτου του ασθενούς του, οπότε το ζήτημα τούτο, του αιτιώδους συνδέσμου, δεν ηδύνατο πλέον να αμφισβητηθεί ως καλυπτόμενο υπό δεδικασμένου, στην οικεία δίκη ενώπιον του Τμήματος.

27. Το Δικαστήριο παρατηρεί πάντως ότι το Τμήμα, αναλύοντας την απόφαση του ποινικού δικαστηρίου όπου διαγνώσθηκε η αμέλεια του αναιρεσειόντος ως προς την επέλευση του θανάτου του ασθενούς, διαπίστωσε το ίδιο ότι στα στοιχεία τής κατά το ποινικό δίκαιο αμέλειας ενυπήρχαν τα στοιχεία τής κατά το υπαλληλικό δίκαιο βαρείας αμελείας, έτσι δε οδηγήθηκε στην κρίση περί την αποδοχή της αστικής ευθύνης του αναιρεσειόντος κατά τα αιτούμενα από την αίτηση καταλογισμού.

28. Στη Γνώμη που διατύπωσε ενώπιον της Ολομελείας ο Γενικός Επίτροπος Επικρατείας αναφέρει σχετικά με την ως άνω σκέψη του Τμήματος τα εξής: «Στο ποινικό δίκαιο, η αμέλεια – η έννοια της οποίας ορίζεται στο άρθρο 28 του Ποινικού Κώδικα - διακρίνεται σε: α) συνειδητή αμέλεια πρώτου βαθμού, όταν ο δράστης από έλλειψη προσοχής που έπρεπε και μπορούσε να καταβάλει δεν εκτίμησε σωστά την αιτιώδη διαδρομή της ενέργειας ή παράλειψής του, που συνέλαβε ως ενδεχόμενη για την παραγωγή ενός άδικου αποτελέσματος, ελπίζοντας ότι τούτο δεν θα συμβεί, β) σε συνειδητή αμέλεια δευτέρου βαθμού, η οποία είναι ίδια με την αμέλεια πρώτου βαθμού, με τη διαφορά ότι ο δράστης πιστεύει ότι θα αποφύγει το αποτέλεσμα κατά την προβλεπόμενη ως ενδεχόμενη αιτιώδη διαδρομή, υπερεκτιμώντας τις δυνάμεις του και γ) σε μη συνειδητή αμέλεια, όπου ο δράστης από απροσεξία δεν αντιλαμβάνεται καν την αιτιώδη διαδρομή της ενέργειας ή παράλειψής του προς το αποτέλεσμα που

τελικά προκαλείται από αυτές. Αυτή η διαβάθμιση της αμέλειας στις τρεις βαθμίδες της έχει σημασία μόνο για την επιμέτρηση της ποινής και δεν διαφοροποιεί την υποκειμενική υπόσταση την οποία συγκροτεί. Περαιτέρω, στο Αστικό Δίκαιο, κατά το οποίο αμέλεια υπάρχει «όταν δεν καταβάλλεται η επιμέλεια που απαιτείται στις συναλλαγές» (βλ. 330 παρ. 2 ΑΚ), η αμέλεια διακρίνεται σε αμέλεια ελαφράς και βαρείας μορφής, διάκριση όμως η οποία αφορά μόνο την ενδοσυμβατική ευθύνη, αφού στο πλαίσιο των αδικοπραξιών διαφοροποίηση δεν υπάρχει. Τέλος, κατά το δημοσιολογιστικό δίκαιο, και ειδικότερα σύμφωνα με το άρθρο 46 του π.δ. 774/1980, οι υπάλληλοι των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ευθύνονται έναντι αυτών για κάθε θετική ζημία που προκάλεσαν με ενέργεια ή παράλειψη οφειλόμενη σε δόλο ή σε βαρεία αμέλειά τους, η οποία (βαρεία αμέλεια) θεωρείται ότι υπάρχει, όταν δεν καταβάλλεται όχι μόνο η απαιτούμενη επιμέλεια του μέσου συνετού και ευσυνειδητού ανθρώπου, αλλά ούτε η στοιχειώδης επιμέλεια του κοινού και συνηθισμένου ανθρώπου, που ο νόμος αξιώνει από όλους του ανθρώπους εντός του κύκλου της επαγγελματικής και κοινωνικής δραστηριότητας, έτσι ώστε η αμελής συμπεριφορά να εμφανίζεται ως σοβαρή, ασυνήθης και ιδιαιτέρως παρεκκλίνουσα (βλ. ενδεικ. ΕλΣ αποφ. 2731/2006, 1776, 1786/1997, 254,1051/1995, 310/1986). Με βάση τα προεκτεθέντα, πρέπει να γίνει δεκτό ότι παρόλο που εμφανής αντιστοιχία μεταξύ των μορφών της αμέλειας στο πεδίο του ποινικού και εκείνο του αστικού και δημοσιονομικού δικαίου δεν υπάρχει, η αμέλεια, ως μορφή υποκειμενικής υπόστασης του εγκλήματος κατά το ποινικό δίκαιο προσιδιάζει, και κατά τις τρεις διαφοροποιήσεις της, εννοιολογικά με την βαρεία αμέλεια του αστικού και συναφώς και δημοσιονομικού δικαίου, τούτο δε διότι η συνειδητή αμέλεια πρώτου βαθμού σχεδόν ταυτίζεται με τον ενδεχόμενο δόλο, από τον οποίο διαφέρει μόνο ως προς το βουλευτικό στοιχείο, η δε συνειδητή αμέλεια δευτέρου βαθμού είναι ίδια με την αμέλεια πρώτου βαθμού, με τη διαφορά ότι ο δράστης πιστεύει ότι θα αποφύγει το αποτέλεσμα, η δε μη συνειδητή αμέλεια, όπου ο δράστης από απροσεξία δεν αντιλαμβάνεται καν την αιτιώδη διαδρομή της ενέργειας ή παράλειψής του προς το αποτέλεσμα, συμβαδίζει με τα χαρακτηριστικά βαρείας αμέλειας που απαιτεί ο νόμος για την ύπαρξη αστικής ευθύνης του ζημιώσαντος υπαλλήλου (46 του π.δ. 774/1980), στην οποία η ζημιολογία πράξη είναι αποτέλεσμα της έλλειψης στοιχειώδους επιμέλειας του κοινού και συνηθισμένου ανθρώπου. Κατ' ακολουθίαν τούτων, δεχόμενο το Τμήμα την ύπαρξη βαρείας αμέλειας στο πρόσωπο του αναιρεσείοντος, δεν παραβίασε το δεδικασμένο που απορρέει από τις .../28.9.2007 και .../15.11.2007 αποφάσεις του Τριμελούς Εφετείου ..., που έκριναν ότι ο αναιρεσείων τέλεσε ανθρωποκτονία από (μη συνειδητή) αμέλεια, εφόσον η έννοια της τελευταίας προσιδιάζει στην βαρεία αμέλεια του δημοσιονομικού δικαίου».

29. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι η δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου επί των κατ' άρθρον 98 παρ. 1 ζ' του Συντάγματος διαφορών είναι αυτοτελής έναντι της δικαιοδοσίας που για τις ίδιες επίδικες πράξεις ή παραλείψεις ασκούν δικαστήρια άλλων δικαιοδοτικών κλάδων. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει περαιτέρω ότι το δεδικασμένο που μπορεί να προκύψει από αποφάσεις άλλων δικαιοδοτικών κλάδων και του οποίου ο σεβασμός επιβάλλεται από τη συνταγματική αρχή της ασφάλειας του δικαίου δεν μπορεί να εξικνεύεται μέχρι της αναιρέσεως της δικαιοδοσίας που το Σύνταγμα του επιφύλαξε ως προς τη διάγνωση της αποζημιωτικής ευθύνης του υπαλλήλου. Τέλος, επισημαίνεται, το ήδη ανωτέρω γενόμενο δεκτό, ότι οι έννοιες της βαρείας και ελαφράς αμέλειας, κατά την οικεία αντίληψη του υπαλληλικού δικαίου, επηρεάζονται, για τον καθορισμό των μεταξύ τους ορίων, από τη μέριμνα του νομοθέτη να μη καταστούν τα όργανα της Πολιτείας όταν εκτελούν τα καθήκοντά τους «υπεράγαν διστακτικά» ή υποκείμενα «προπετών οχλήσεων» εκ μέρους των διοικουμένων. Ως προς αυτό, το Δικαστήριο διευκρινίζει ότι κατά την οικεία νομοθεσία οι διοικητικοί υπάλληλοι, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται και οι ιατροί των δημόσιων νοσοκομείων, πρέπει να είναι απαλλαγμένοι του φόβου που θα συνεπήγετο γι' αυτούς η ευθύνη και για ελαφρά ακόμη αμέλεια, ώστε σταθμίζοντας κάθε φορά τα ενώπιον αυτών δεδομένα να λαμβάνουν την επωφελέστερη για το δημόσιο συμφέρον απόφαση και όχι εκείνη την απόφαση που θα τους εξασφαλίζει λιγότερο κίνδυνο ευθυνών. Τούτο δε ισχύει ιδιαιτέρως και αναφορικά με την ιατρική ευθύνη, όπου μια «υπεράγαν προσεκτική» αντιμετώπιση του ασθενούς από έναν ιατρό φοβούμενο «προπετείς οχλήσεις» θα οδηγούσε, όχι μόνο σε αυξημένη δημοσιονομική επιβάρυνση, αλλά κυρίως σε καθυστερήσεις στην αντιμετώπιση περιστατικών άλλων ασθενών. Το Δικαστήριο τονίζει ότι η κατά το Σύνταγμα δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου στις υποθέσεις αυτές υπαγορεύθηκε ακριβώς για το λόγο αυτό, ώστε δηλαδή το ανώτατο τούτο δικαστήριο να διαγνώσει, εν όψει των ειδικών ζητημάτων υπηρεσιακής ευθύνης που ανακύπτουν, τα όρια μεταξύ του υπηρεσιακού σφάλματος που συγχωρείται, και του σφάλματος που αποκλίνει τόσο από την αναμενόμενη υπηρεσιακή συμπεριφορά του υπαλλήλου, ώστε να μη είναι επιτρεπτό ο δημόσιος φορέας να φέρει αυτός το βάρος του σφάλματος τούτου.

30. Κατά την ειδικότερη συγκλίνουσα γνώμη του Συμβούλου Δημητρίου Τσακανίκα, εκτός των περιπτώσεων όπου οι αθωωτικές καταδικαστικές αποφάσεις δεν ενεργούν ανακλαστικώς, με την έννοια ότι αυτές ανάγονται σε στοιχείο του πραγματικού ορισμένης νομικής διάταξης η οποία επάγεται αστικές συνέπειες για τον ζημιώσαντα δημόσιο υπάλληλο ή λειτουργό, η ύπαρξη καταδικαστικής ή απαλλακτικής απόφασης ποινικού δικαστηρίου δεν αποτελεί δεδικασμένο και ως εκ τούτου δεν δεσμεύει μεταξύ άλλων το Ελεγκτικό Συνέδριο κατά την εκδίκαση αιτήσεων

καταλογισμού του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου εις βάρος υπαλλήλων και λειτουργών ν.π.δ.δ. για ζημία που προκάλεσαν σε αυτά κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Κατά μείζονα δε λόγο, δεν γεννάται για το Ελεγκτικό Συνέδριο δέσμευση από καταδικαστικές αποφάσεις ποινικών δικαστηρίων, όταν η κείμενη νομοθεσία προβλέπει από την τέλεση του ίδιου βιοτικού συμβάντος τόσο ποινικές όσο και αστικές συνέπειες, όπως εν προκειμένω η εξ' αμελείας ανθρωποκτονία νοσηλευομένου από ιατρό κρατικού νοσηλευτικού ιδρύματος οφειλομένης σε πράξεις ή παραλείψεις αυτού κατά τη διάρκεια της νοσηλείας. Τούτο δεν διότι το ποινικό δικαστήριο κρίνει πρωτίστως μόνο τα ζητήματα ποινικής ευθύνης και δεν έχει δικαιοδοσία ν' αποφασίσει περί των προϋποθέσεων που στοιχειοθετούν αδικοπραξία του υπαλλήλου ή λειτουργού έναντι τρίτων καθώς και της συνεπαγόμενης αστικής ευθύνης του έναντι του Δημοσίου ή ν.π.δ.δ..

31. Εν όψει των ανωτέρω γενομένων δεκτών το Δικαστήριο κρίνει ότι η αναιρεσιβαλλομένη εσφαλμένως θεώρησε ότι «δεσμεύεται από την (...) αμετάκλητη απόφαση του ποινικού δικαστηρίου ως προς την ενοχή του καθ' ου η αίτηση, άρα και ως προς όλα τα στοιχεία που συγκροτούν την αντικειμενική και υποκειμενική υπόσταση του αδικήματος της ανθρωποκτονίας από αμέλεια, για το οποίο αυτός καταδικάστηκε» και ότι, ως εκ τούτου, οι πραγματικοί ισχυρισμοί του ήδη αναιρεσειόντος περί την ευθύνη αυτού «δεν δύνανται να αποτελέσουν αντικείμενο της παρούσας δίκης» κατά το άρθρο 5 παρ. 2 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.

32. Περαιτέρω, οι ισχυρισμοί του αναιρεσειόντος που αναφέρονται αναλυτικώς στη σκέψη 25, και ως προς τους οποίους ο ήδη αναιρεσειών αιτιάται την αναιρεσιβαλλομένη για πλημμελή αιτιολογία, ήσαν, κατά την κρίση του Δικαστηρίου τούτου, ουσιώδεις και όφειλαν να είχαν απαντηθεί από το Τμήμα κατά τη διερεύνηση της υπαιτιότητας του αναιρεσειόντος. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι αυτό που διαπιστώθηκε εις βάρος του αναιρεσειόντος είναι ότι, ως υπεύθυνος της εφημερίας της χειρουργικής κλινικής κατά την ..., όταν το μεσημέρι της ημέρας αυτής ο μετέπειτα αποβιώσας ασθενής επέδειξε τα ανησυχητικά συμπτώματα που περιγράφηκαν ανωτέρω, ο αναιρεσειών δεν διέταξε, ως όφειλε κατά την *lege artis* αντιμετώπιση των συμπτωμάτων, τη διενέργεια αξονικής τομογραφίας, με την οποία θα διαπιστωνόταν η αιτία των συμπτωμάτων και θα προλαμβάνονταν δια της δέουσας χειρουργικής επεμβάσεως, ο θάνατος του ασθενούς, αλλά, στηριζόμενος σε λανθασμένη διάγνωση, παρέσχε θεραπεία που ήταν ακατάλληλη για την αντιμετώπιση του κινδύνου ζωής τον οποίο διέτρεχε ο ασθενής. Όμως, ο αναιρεσειών είχε προβάλει ενώπιον του Τμήματος ότι μόλις εκδηλώθηκαν τα ανησυχητικά συμπτώματα ζήτησε τη γνώμη του αρμόδιου, ως αναφέρει, νευροχειρουργού, ο οποίος ήταν,

ομοίως κατά τους ισχυρισμούς του αναιρεσεύοντος, μόνος αρμόδιος να διατάξει αξονική τομογραφία, την οποία ο τελευταίος δεν διέταξε.

33. Τέλος, κατά τη γνώμη των Συμβούλων Σταματίου Πουλή και Κωνσταντίνου Εφεντάκη, στην παρ. 2 του άρθρου 38 του ως άνω Κώδικα Δημοσίων Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. (ν. 2683/1999) διαλαμβάνεται ότι σε περίπτωση βαρείας αμέλειας το Ελεγκτικό Συνέδριο, εκτιμώντας τις ειδικές περιστάσεις, μπορεί να καταλογίσει τον υπάλληλο σε μέρος μόνο της ζημίας που επήλθε στο δημόσιο νομικό πρόσωπο ή της αποζημίωσης που το τελευταίο υποχρεώθηκε να καταβάλει. Ως ειδικές περιστάσεις, με τη συνδρομή των οποίων το Ελεγκτικό Συνέδριο μπορεί να καταλογίσει τον δημόσιο υπάλληλο με μέρος μόνο της προσγενομένης ζημίας, νοούνται γεγονότα και περιστατικά τα οποία είναι εξωτερικά και ευρίσκονται επέκεινα της έννοιας της βαρείας αμέλειας, αφού για την ενδεχόμενη εφαρμογή τους την προϋποθέτουν, τέτοια δε μπορεί να είναι η οικογενειακή και οικονομική κατάσταση του ζημιώσαντος υπαλλήλου, η υψηλή αξία του καταστραφέντος δημόσιου υλικού κ.α. Στην υπό κρίση υπόθεση, με την προσβαλλόμενη απόφαση έγινε δεκτό ότι «κατά την κρίση του Δικαστηρίου, δεν συντρέχει περίπτωση καταλογισμού του καθ' ου η αίτηση με μέρος μόνον της αποζημίωσης που το Νοσοκομείο υποχρεώθηκε να καταβάλει στην οικογένεια του θανόντος, καθόσον δεν προκύπτει η συνδρομή ειδικών περιστάσεων». Η κρίση όμως αυτή του Τμήματος είναι αόριστη και συμπερασματική, αφού αφενός μεν δεν γίνεται αναφορά στην κατά το νόμο έννοια των ειδικών περιστάσεων, αφετέρου δε δεν εκτίθενται τα πραγματικά γεγονότα βάσει των οποίων κατέληξε στην έννομη συνέπεια περί της μη συνδρομής τους. Συνεπώς, ο περί πλημμελούς αιτιολογίας προβαλλόμενος από τον αναιρεσεύοντα ισχυρισμός είναι βάσιμος και κατά τον λόγο αυτό.

34. Με βάση το σύνολο των ως άνω γενομένων δεκτών, το Δικαστήριο κρίνει ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση πρέπει, κατ' αποδοχή των οικείων λόγων (σκέψη 15), να αναιρεθεί και να αναπεμφθεί η υπόθεση στο Τμήμα, το οποίο οφείλει να εξετάσει τους ισχυρισμούς του αναιρεσεύοντος (σκέψεις 25, 31) και να κρίνει εν τέλει επί της ευθύνης αυτού αποφαινόμενο στο πλαίσιο της αυτοτέλειας της δικαιοδοσίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου επί των κατά το άρθρο 98 παρ. 1 ζ' του Συντάγματος διαφορών και του περιεχομένου των εννοιών (σκέψη 23) που καθορίζουν τη βάση της αστικής ευθύνης του υπαλλήλου.

35. Δεκτής γενομένης της αιτήσεως, πρέπει να διαταχθεί η επιστροφή του παραβόλου που καταβλήθηκε από τον αναιρεσεύοντα για την άσκηση αυτής.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την αίτηση αναίρεσης.
Αναιρεί την 1959/2013 απόφαση του IV Τμήματος του Ελεγκτικού
Συνεδρίου.

Αναπέμπει την υπόθεση στο IV Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου.
Διατάσσει την απόδοση του κατατεθέντος παραβόλου αναίρεσης
στον ανααιρεσείοντα.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα, στις 24 Ιανουαρίου 2018.

Ο ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΡΜΑΣ

ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ ΠΟΥΛΗΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ

Δημοσιεύθηκε σε έκτακτη δημόσια συνεδρίαση στις 19 Σεπτεμβρίου 2018.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΑΝΔΡΟΝΙΚΗ ΘΕΟΤΟΚΑΤΟΥ

ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ